

Datum
2016-09-29Dnr/Beteckning
TSV 2016-2460Ert datum
2016-06-17Er beteckning
N2016/04315/RS

Kopia till

n.registrator@regeringskansliet.se
ulrika.stenstrom@regeringskansliet.seRegeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian några körkortsfrågor

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker de föreslagna ändringarna i körkortslagen (1998:488). Transportstyrelsen anser dock att den remitterade promemorian inte i tillräcklig utsträckning redovisar konsekvenser av förslagen gällande vad som krävs för att Sverige ska uppfylla sina skyldigheter enligt Europaparlamentet och rådets direktiv 2006/126/EG av den 20 december 2006 om körkort, nedan kallat det tredje körkortsdirektivet.

Transportstyrelsen anser vidare att det krävs en mer omfattande översyn av körkortslagstiftningen än vad som föreslås här, för att Sverige på ett bättre sätt ska uppfylla sina skyldigheter enligt det tredje körkortsdirektivet.

Transportstyrelsens synpunkter

Förslag till ändring i körkortslagen

2 kap.

I promemorians avsnitt som behandlar konsekvenser framgår det av rubriken 5.1 att beteckningarna D1 och D ändras. Transportstyrelsen kan inte se att det är fråga om en ändring av själva beteckningen, utan att det är beteckningarnas innebörd (och därmed också behörigheternas innebörd) som ändras.

Regeringen har i promemorian angett att det inte finns något behov av övergångsbestämmelser, men inte närmare motiverat eller förklarat det ställningstagandet. Genom att innebörden av behörigheten D1 förändras medför förslaget att den som sedan den 19 januari 2013 förvärvat behörigheten D1 kommer att få en inskränkning av sin behörighet. Inskränkningen består i att behörigheten D1 eller D1E framgent endast ger rätt att köra bussar med högst 16 passagerare, och inte som idag bussar med högst 16 sittplatser. Kommissionen har påtalat att Sverige har tolkat det

tredje körkortsdirektivet alltför vidlyftigt genom nuvarande innebörd av behörigheterna. För den enskilde har ett beslut om utfärdande av körkort i Sverige med behörigheterna D1 och D1E sedan den 19 januari 2013 tills aktuell ändring träder i kraft haft en vidare betydelse än direktivet.

Transportstyrelsen noterar att sedan införandet av nya behörigheter för bussar har sammanlagt 15 personer förvärvat *enbart* behörigheten D1, dvs. inte också behörigheten D som ger rätt att köra alla slags bussar. Ingen av dessa 15 personer har därutöver förvärvat behörigheten D1E. Därtill finns idag knappt 900 personer som har ett svenskt körkort med behörigheten D eller DE som tidigare har bytts in från ett utländskt körkort och som är villkorat med villkorskoderna 75¹ respektive 77². Dessa personer har enligt övergångsbestämmelser³ i körkortslagen rätt att vid förnyelse, utbyte eller ersättande av körkort istället erhålla ett körkort med behörigheterna D1 eller D1E. Även dessa personers nuvarande rättighet, att köra bussar i kategorin D1 eller D1E som har fler än 16 passagerare, kommer att inskränkas genom förslaget.

Transportstyrelsen bedömer dock att inskränkningen kommer att få liten faktiskt betydelse för den enskilde körkortshavaren, vilket sannolikt talar för att det saknas behov av övergångsbestämmelser. Rätten att köra bussar i kategorin D1 eller D1E som har fler än 16 passagerare är ändå redan idag begränsad av att fordonet också måste vara konstruerat och godkänt för att ta stående passagerare utöver föreskrivna 16 sittplatser. En kontroll i vägtrafikregistret⁴ visar att det i Sverige finns totalt 3 468 registrerade bussar som är högst åtta meter långa. Av dessa är det 107 stycken, varav 93 är registrerade i trafik, som har högst 16 sittplatser och dessutom är konstruerade och godkända för att ta stående passagerare. Transportstyrelsen delar därför sammantaget regeringens bedömning på denna punkt att det inte finns behov av några övergångsbestämmelser.

3 kap.

Transportstyrelsen konstaterar att ändringarna i körkortslagens tredje kapitel bör åtföljas av ytterligare ändringar i körkortsförordningen. Nuvarande reglering i 3 kap. 18 a § körkortsförordningen (1998:980) anger att Transportstyrelsen *ska* förelägga körkortshavare i vissa fall. Bestämmelsen behöver ändras så att det framgår att myndigheten istället *får* förelägga

¹ Begränsat till fordon i kategori D med högst 16 sittplatser, utöver förarplatsen (D1).

² Begränsat till fordon i kategori D med högst 16 sittplatser, utöver förarplatsen (D1) och till vilket en lätt släpvagn med en tillåten totalvikt av mer än 750 kg är kopplat, under förutsättning att a) hela fordonskombinationens tillåtna totalvikt inte överstiger 12 000 kg och att släpets tillåtna totalvikt inte överstiger dragfordonets tjänstevikt och b) släpvagnen inte används för persontransport (D1+E)

³ SFS 2011:1580

⁴ Slagning i vägtrafikregistret 2016-09-14.

körkortshavaren. Skälen till behovet av denna ändring är att man då i större utsträckning kan undvika att körkortet blir ogiltigt, vilket annars är till nackdel för den enskilde. Ett annat skäl är att det i praktiken är svårt för Transportstyrelsen att genomföra ett föreläggande när körkortshavaren är bosatt utanför Sveriges gränser.

Skulle nuvarande krav inte ändras innebär det att enbart den körkortshavare som hör av sig till Transportstyrelsen och ansöker om förnyelse av körkortet drabbas av en ogiltighet (eftersom de inte får förnya körkortet när de inte är permanent bosatta i Sverige), medan den som inte ansöker om förnyelse fortfarande har kvar sin körkortsbehörighet. En sådan tillämpning är inte rättssäker.

Personer som har utvandrat har ingen skyldighet att anmäla en utländsk adress till folkbokföringen i Sverige. Transportstyrelsen har heller ingen uppgift om var personen befinner sig, såvida man inte själv hör av sig och berättar det. En annan försvårande omständighet är att även i de fall myndigheten skulle få tillgång till en utländsk adress, så hindrar bestämmelser⁵ i förordningen (2001:650) om vägtrafikregister att adressen anges i vägtrafikregistret.

Transportstyrelsen delar vidare inte uppfattningen att föreslagen ändring av reglerna för förnyelse av körkort renodlar principen att körkort som huvudregel ska utfärdas eller förnyas av det land där en person bor permanent. Detta eftersom det genom promemorian inte föreslås vara krav på permanent bosättning vid utfärdande av körkort efter återkallelse enligt 5 kap. 14 § andra stycket körkortslagen. För att principen ska vara renodlad och konsekvent, utifrån nu gällande körkortslagstiftning, anser Transportstyrelsen att det också krävs ändringar i 5 kap. körkortslagen. Detta så att bosättningskravet gäller i samtliga fall när körkort utfärdas.

10 kap.

Det föreslås att nuvarande bestämmelser i 10 kap. körkortslagen flyttas och får en annan paragrafindelning. Förslaget innebär i sig inte någon ändring i sak, förutom förslaget att införa ett uttryckligt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att överlämna uppgiften att utfärda internationella körkort åt en juridisk person. Transportstyrelsen vill påpeka att den lagstiftningsteknik regeringen väljer att använda för förslaget till en annan struktur i 10 kap. innebär att följdändringar krävs i 8 kap. 1 och 3 §§ körkortsförordningen (1998:980). Detta till skillnad från om regeringen valt att behålla aktuella lagrum så långt som möjligt för att undvika följdändringar i körkortsförordningen och reglerat ändringarna på annat sätt.

⁵ Bilaga 2, första punkten

Ikraftträdandebestämmelser

I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda ikraft den *xx maj 2017*. Transportstyrelsens ser gärna att datum för ikraftträdande om möjligt bestäms till den 30 juni 2017, vilket är samma datum då flertalet av Transportstyrelsens föreskrifter på området träder ikraft. Om samma datum används för de förändringar som krävs utifrån den formella underrättelsen gällande införlivandet av det tredje körkortsdirektivet, kan hanteringen av dessa frågor samordnas på ett enklare sätt i Transportstyrelsen.

Övriga synpunkter

Transportstyrelsen vill slutligen anföra att det krävs en mer omfattande översyn av körkortslagstiftningen än vad som föreslås här, för att Sverige på ett bättre sätt ska uppfylla sina skyldigheter enligt det tredje körkortsdirektivet. Nu gällande körkortslag och körkortsförordning innehåller en mängd inkonsekvenser och haltande regler som uppstått till följd av att bestämmelserna har ändrats många gånger över tid. Transportstyrelsen ser ett stort behov av en fördjupad översyn av lagstiftningen som sådan. Förevarande promemoria visar att det lapptäcke av bestämmelser som idag är gällande rätt, inte är konsekvent i flertalet avseenden.

Detta ärende har beslutats av stabschefen Jacob Gramenius, GD-stab. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog väg- och järnvägsdirektören Birgitta Hermansson, körkortsdirektören Katarina Fröberg, juristen Monika Norberg och utredaren Karin Michaelsson, den senare föredragande.

Jacob Gramenius
Stabschef